

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Uue-Võidu maastikukaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva maastikukaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda ning korrigeeritakse kaitseala välispiiri.

Uue-Võidu maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Karula, Aindu ja Peetrimõisa külas.

Uue-Võidu maastikukaitseala on olnud kaitse all alates aastast 1964, kui Viljandi Rajooni RSN Täitevkomitee 17. jaanuari 1964. a otsusega nr 1 „Looduskaitsest Viljandi rajoonis” võeti kohaliku tähtsusega kaitsealana kaitse alla Karula park koos järvega, mis reorganiseeriti Viljandi Maakonnavalitsuse 21. augusti 1990. a määrusega nr 296 „Loodushoiust Viljandi maakonnas” Karula järve järvekaitsealaks. Karula järvekaitseala kaitsekorda täpsustati Viljandi Maakonnavalitsuse 9. novembri 1992. a määrusega nr 413 „Looduskaitse korraldus Viljandi maakonnas”. Uue-Võidu maastikukaitseala moodustati ning välispiir ja kehtiv kaitse-eeskiri on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 10. juuni 1998. a määrusega nr 129. „Uue-Võidu maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine”.

Vastavalt LKS § 91 lõikele 1 kehtib enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitsekord seni, kuni kehtestatakse looduskaitseseaduse alusel uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide kohane kaitsekord.

Uue-Võidu maastikukaitseala on Viljandi linnarahva ja piirkonna inimeste oluline puhke- ja sportimiskoht. Seepärast rõhutatakse kaitse-eesmärkide sõnastuses vajadust aidata kaasa säästva puhkemajanduse ja elukeskkonna arengule ning tasakaalustatud keskkonnakasutusele.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Meelis Suurkask (tel 516 4997, e-post meelis.suurkask@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust, looduskaitseseadusele vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Eleri Laidma (tel 5304 7558, e-post eleri.laidma@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna jurist Reelika Metshein (tel 5697 7994, e-post reelika.metshein@keskkonnaamet.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee). Keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala eesmärk on kaitsta, säilitada ja tutvustada piirkonnale iseloomulikku maastikku, Uue-Võidu mõisa parki ja alleed, aidata kaasa säästva puhkemajanduse ja elukeskkonna arengule ning tasakaalustatud keskkonnakasutusele.

Vastavalt LKS §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus. Kaitseala kaitse all olemise eeldus on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus ja haruldus.

Väärtuste kirjeldus ja ohutegurid

Looduse mitmekesisus ja elupaigad

Kaitseala eesmärk on tagada väärtusliku maastiku kaitse. Kaitseala tuumiku moodustab Karula järv ja kaitseala raamiv tammeallee. Kaitseala asub Sakala kõrgustiku põhjaosas ja on Sakala kõrgustikule iseloomuliku maastikuga. Karula järv asub Tännasilma-Viljandi-Raudna orustiku külgorus (Auksi-Võistre-Karula org) (Aroid. I. 2005. Eesti maastikud).

Karula järv ja selle ümbruse maastik

Karula järv ja selle ümbruse maastik hõlmab Karula järve, endist mõisakeskust, parkmetsa ja selle lähemat ümbrust, hõlmates ka läänepoolset oruperve kuni Tallinna maanteeni. Uue-Võidu maastikukaitseala on Sakala kõrgustikule iseloomulik maastik, kus orud on lõikunud liivakivist lavamaasse. Ürgoru nõlvadelt avanevad maalilised vaated Karula järvele. Karula järve ümbruses on valitsev lainjas põllustatud moreenmaastik. Järvest põhja pool asub soostunud nõgu, endine heinamaa, mis on nüüdseks võsastunud.

Järvest lääne pool, kaitsealast väljapool, asus Aindu karjamõis, mis kuulus Pärsti mõisale. Mõisast on säilinud puidust peahoone ja sellest järve pool asuv pargipuistu, mis ilmestab lagedaid rohumaid. Sealt on leitud muistne asulakoht (10.–13. sajand), mis on kantud kultuurimälestiste riiklikusse registrisse numbriga 13313.

Karula järve ja järveümbruse maastiku puhul on tegemist teatud mõttes mõisamaastikuga: kaks mõisakeskust ja vähemalt sajandivanune põllumuster järve ümbruses. Väärtuslikeks maastikuelementideks on Karula ja Aindu mõisa pargid, eeskätt parkides säilinud põlispuud ja puiesteed. Põlispuud ja allee on kahjuks halvas seisus. Ajalooliselt on oluline väljaspool maastikukaitseala asuv Aindu asulakoht. Tallinna maanteelt avanevad kenad vaated Karula järvele. Kaunite maastikuvaadete säilimisele aitab kaasa maastike avatuna hoidmine ka väljaspool kaitseala. Sellest lähtuvalt on maastikuvaadete säilimiseks oluline jätkata alal traditsioonilist maakasutust – maa kasutamist põllumaana, heinamaana, karjamaana.

Karula järve kaldal on leitud kasvamas III kaitsekategooriasse kuuluvat kahkjaspunast sõrmkäppa (*Dactylorhiza incarnata*) ja rohekat käoheel (*Platanthera chlorantha*). Järve kaldal on kõrge vanusega lepapuistud, mis on kantud vääriselupaikade registrisse (VEP nr 000819 ja nr 000818).

Uue-Võidu maastikukaitseala haaravat väärtuslikku maastikku (nr 23, Karula järv ja ümbrus, I klass) on käsitletud Viljandimaa maakonnaplaneeringus 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75).

Maastik on inimese poolt tajutav, looduslike ja/või inimtekkeliste tegurite toimel ning vastasmõjul kujunenud iseloomulik ala. See definitsioon peegeldab mõtet, et maastik areneb ajas vastavalt looduses ja inimühiskonnas toimuvatele protsessidele. Maastik on tervik, mille looduslike ja kultuurilisi osi tuleb vaadelda koos. Pärandmaastikuks peetakse mingi piirkonna jaoks iseloomulikku maastikku, mis on tekkinud inimese ja looduse kaua kestnud ühistegevusel. Pärandkultuurimaastik on keskkond, mille on ühiselt kujundanud elutu ja elusloodus ning mis hõlmab pärandkooslusi, kultuuripärandit ja pärimuskultuuri.

Karula järv

Karula järve pindala on 22,1 ha, pikkus 1,3 km, laius 360 m, keskmine sügavus 4,8 m, suurim sügavus 15 m, kõrgus merepinnast 72,4 m, valgla suurus 32,2 km² ja vee maht 1 214 000 m³ (Kask, I. 1964. Eesti NSV järvede nimestik).

Karula järv on põhja-lõunasuunaline, tippudest kitsam ja keskelt laiem. Põhi süveneb järsult, sügavaim koht on laiemas osas idakalda lähedal (Mäemets, A. 1977. Eesti NSV järved ja nende kaitse). Järvest põhja pool asub soostunud ja võsastunud nõgu, mille kaudu voolab järve Uueveski oja, lõuna pool muutub järv sujuvalt kitsamaks ja selle tipust voolab välja Uueveski oja. Lisaks ojale saab järv vett allikatest. Järve põhi on suuremas osas liivane või savine. Järve veepinda alandati 1932. aastal umbes 1 m võrra.

Taimestiku hulk järves on keskmine. Kaldataimestik kasvab peaaegu pideva, kord laiema, kord kitsama ribana. Silmapaistvalt domineerib selles võõndis järvekaisel. Vähem leidub pilliroogu, konnaosja, kalmust, pudeltarna jt. Ujulehtedega taimedest on sagedasemad vesikupp ja väike vesiroos. Veesisest taimestikku kohtab hajusate kogumikena kaldavööndi taimestiku servades (Mäemets, A. 1968. Eesti järved).

Kaladest leidub järves latikat, särge, ahvenat, haugi, koha, linaskit, nurgu, roosärge, kokre ja lutsu. 2018. aastal tehtud uuringu käigus püüti katsepüügiga järvest kümmet liiki kalu, kõige rohkem särge, nurgu ja roosärge. Uuringuga sedastati, et järve sügavamad veekihi on hapnikuvaesed ning kalad liiguvad vaid kaldavööndis ja vee ülakihis (Luik, M. 2018. Sakala 15. mai. Uuring andis Paala järve kalastikule hea hinnangu). Keskkonnaregistri andmetel on Karula järv veelendlaste toitumisala.

Ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus

Uue-Võidu (Karula) mõisapark ja allee

Karula mõisat (saksa k Neu-Woidoma, Karolen) on esmamainitud 1593. aastal. Enne 1919. aasta võõrandamist kuulus mõis von Helmersenide aadliperekonnale. Mõisas ei olnud välja ehitatud esinduslikku peahoonet, selle aset täitis arvatavasti 19. sajandi esimesel poolel püstitatud kahekorruseline puidust eluhoone. Nii peahoone kui ka arvukad kõrvalhooned paiknesid maalilise Karula ürgoru idakaldal. Uue-Võidu / Karula mõisa peahoone on ümber ehitatud ega ole erilise väärtusega. Uue-Võidu maastikukaitseala põhjapoolne piir jätab endised mõisahooned looduskaitse all olevalt alalt välja. Uue-Võidu maastikukaitseala territooriumile jääb von Helmersenide aadliperekonna kalmistu. Kalmistu on halvas seisus ja hooldamata.

Karula mõisapark on rajatud XVIII sajandi lõpul barokkstiilis, kuid XIX sajandil kujundati see

vabakujuliseks. Põhilised puuliigid on seal pärn, vaher, arukask, harilik tamm, kuusk ja elupuu. Endine mõisapark on keskmiselt liigirikas. Säilinud on pargi keskosa puistu ja piirdeaia fragmendid. Järveäärne pargiosa on täiesti hävinud, selle asemel on kasvanud leplik. Karula mõisasüdamest Viljandi ja Peetrimõisa poole kulgevad teed ääristab tammeallee.

Rekreatsiooniala

Karula järv ja selle maalilised kaldad on olnud hinnatud puhkemaastik juba 20. sajandi algusaastatest. Uue-Võidu maastikukaitseala üks eesmärk on aidata kaasa säästva puhkemajanduse ja elukeskkonna arengule ning tasakaalustatud keskkonnakasutusele. Karula järv on piirkonna rekreatsiooniala. Järv, niidud ja vaheldusrikas pinnavorm loovad head eeldused puhkamiseks, mida on alal aastakümneid ka viljeletud. Kaitseala kaitsekorda püütakse kujundada nii, et saavutada tasakaal puhkemajanduse vajaduste ning kaitseala esteetiliste ja loodusväärtuste vahel.

Maastiku säilimist ohutab traditsioonilise maakasutuse lakkamine, mille tulemusena avatud alad võsastuvad ja kasvavad metsa. Avatud maastikuvaateid ohustab ehitustegevus ja kõrgekasvuliste kultuuride, näiteks energiavõsa rajamine.

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Uue-Võidu maastikukaitseala on olnud kaitse all alates 1964. aastast. Kaitsealal on oluline tähtsus piirkonna omapärase maastiku, Uue-Võidu mõisa pargi ja allée säilimisel ning säästva puhkemajanduse ja tasakaalustatud keskkonnakasutuse edendamisel. Ala on jätkuvalt puhkemajanduslikus kasutuses ning kuna eelmises peatükis mainitud ohutegurid on endiselt aktuaalsed, siis on otstarbekas kaitset jätkata. Peaasjalikult nii ehitustegevuse kui ka raiete ja kaevandamise negatiivse mõju ärahoidmiseks pole tõhusamat viisi kui kaitse jätkamine. Tegemist ei ole uue kaitsealaga, vaid vana kaitsekorraga alale optimaalse kaitsekorra ja looduses jälgitava piiri kehtestamisega.

Lisaks eespool kirjas olevale on Uue-Võidu maastikukaitseala kaitse all hoidmine põhjendatud ka asjaoluga, et Uue-Võidu maastikukaitseala koosseisu jääb Uue-Võidu lossipark ja tammeallee.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitseala tüübiks valiti maastikukaitseala, kuna kaitseala peamine kaitse-eesmärk on omapäraste pinnavormide, maastiku ja järve kaitse. Maastikukaitseala on kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks.

Hoiuala on mõeldud looduslike koosluste ja liikide, mitte maastiku kaitseks, mistõttu ei ole hoiuala sobiv. Hoiuala kaitsekord ei võimalda mitme vajaliku piirangu rakendamist (nt ehitamine, metsade majandamine). Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi, mistõttu ei sobi see maastiku kaitseks.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välispiir ja vööndi piir

Kaitseala piiritlemisel on lähtunud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (ojad, teed, mõõdistatud maaüksused). Kaitseala piir on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid.

2020. aasta seisuga on keskkonnaregistri andmetel Uue-Võidu maastikukaitseala pindala 51,7 ha. Pärast välispiiri korrigeerimist on kaitseala pindala 49,9 ha, millest on eramaa 47,7 ha, munitsipaalmaa 0,15 ha, riigimaa 1,3 ha, segaomandis olev maa 0,06 ha ja jätkuvalt riigi omandis olev maa 0,69 ha. Kaitseala pindala väheneb 1,8 ha võrra, välja arvatakse 1,3 ha eramaad ja 0,5 ha riigimaad. Pindala vähenemine on tingitud piirijoone kulgemise korrigeerimisest vastavalt looduslikele piiritähistele ja kinnistupiiridele. Suuremaid piirimuudatusi on tammeallee juures, kus piiri korrigeeritakse nii, et kaitsealast arvatakse välja alad, kus tammeallee on hävinud või kus seda pole olnudki. Välispiiri korrigeeritakse ka Karula mõisapargi osas, nii et pargi liiklusteed ja hooned jääksid kaitsealast välja.

Kaitseala välispiir kulgeb Karula tee ja Karula oja truubi juurest teemaa servast vastuvoolu mööda Karula oja paremat kallast kuni Karula järveni. Edasi kulgeb piir mööda Karula järve veepiiri kuni katastriüksuse 71501:002:0433 piiril kulgeva kraavini, edasi mööda kraavi kaitsealapolset serva kuni kõlvikupiiril asuva kiviaiani ning sealt edasi kulgeb piir kagusse mööda kiviaeda kuni pargipuudeni. Edasi kulgeb piir mööda Karula mõisapargi puistu piiri kuni pargiteeni ning seejärel mööda pargitee(de) serva kuni Peetrimõisa–Karula–Kile tee katastriüksuse (71501:002:0066) nurgani, edasi kulgeb piir nimetatud katastriüksuse serva mööda kuni punktini, kus piir kulgeb risti üle Peetrimõisa–Karula–Kile tee Tammetõru katastriüksuse (71502:002:0461) nurka ning mööda katastriüksuse piiri 24 m kaugusele Peetrimõisa–Karula–Kile tee telgjoonest. Edasi kulgeb piir paralleelselt Peetrimõisa–Karula–Kile tee telgjoonega 24 m kaugusel telgjoonest kuni Tuuliku katastriüksuseni (71501:002:0030), edasi mööda Tuuliku katastriüksuse piiri kuni Peetrimõisa–Karula–Kile teeni, seejärel risti üle tee ning seejärel paralleelselt Karula tee telgjoonega, telgjoonest 24 m kaugusel, kuni Maleva katastriüksuseni (71501:002:0611). Edasi kulgeb piir mööda Maleva katastriüksuse piiri kuni Karula teeni ja edasi samas sihis üle maantee kuni Oru-Veske (71501:002:0132) ja Maleva (7150:002:0612) katastriüksuse nurka. Edasi kulgeb piir mööda Karula tee katastriüksuse piiri kuni Uueveski ojani.

Kaitseala maa-ala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele Uue-Võidu piiranguvööndisse. Piiranguvööndi piir ühtib kaitseala välispiiriga.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal leiduvaid loodusväärtusi (keskkonnaregister) ja Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo spetsialistide välitöödel saadud infot. Praegu kehtib alal 1998. aastal kinnitatud kaitse-eeskiri, mis vastavalt LKS § 91 lõikele 1 kehtib kuni 2023. aasta 1. maini. Olemasolevat kaitseala välispiiri korrigeeritakse uuenenud kaardimaterjali kohaselt ja täpsustatakse kaitse-eesmärke. Kaitsekorra uuendamine tagab väärtusliku maastiku, Karula mõisapargi ja allee kaitse ning võimaldab kogu kaitseala sobivalt majandada. Määrusega kehtestatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide

kohane kaitsekord.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal leiduvate elupaikade ja liikide soodsa seisundi ja maastiku säilimise ning on proportsionaalne muude huvide suhtes. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (PS § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiolemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärk on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Neid eesmärgi saab lugeda õiguspäraseks, kuna abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: kaitseala moodustamine ja loodusväärtusi kahjustavatele tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa kaitseala eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärgi ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigustesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti loodusväärtuste säilimine on oluline eesmärk. Alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Vastavalt kaitsekorra eripärale, majandustegevuse piiramise astmele ja asukohale on kaitseala tsoonitud ühte piiranguvööndisse, Uue-Võidu piiranguvööndisse.

Kaitseala seniste piiride muutmiseks ja kaitsekorra uuendamiseks tunnistatakse määrusega kehtetuks Vabariigi Valitsuse 10. juuni 1998. a määrus nr 129 „Uue-Võidu maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine”.

Käesolev kaitse-eeskiri ei reguleeri pilliroo ega adru varumist, kuna kaitsealal ei ole adru ega pilliroogu. Samuti ei reguleerita kaitse-eeskirjaga lautri püstitamist või laiendamist, kuna lauter on merre ulatuvate kiviridadega ääristatud paatide randumiskoht, mida on võimalik rajada ainult mereranda.

Järgnevates kaitsekorra peatükkides on esitatud kitsenduste kaupa põhjendused, miks need piirangud on vajalikud.

2.5.2. Piiranguvööndi kaitsekord

2.5.2.1. Kaitseala eesmärgid

Uue-Võidu maastikukaitseala eesmärk on kaitsta, säilitada ja tutvustada piirkonnale iseloomulikku maastikku, Uue-Võidu mõisa parki ja alleed, aidata kaasa säästva puhkemajanduse ja elukeskkonna arengule ning tasakaalustatud keskkonnakasutusele.

2.5.2.2. Lubatud tegevused

Kogu kaitsealal kehtivad kaitsekorra üldpõhimõtted on kooskõlas looduskaitseseadusega, samas on määruses sätestatud mõningaid erisusi. Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, püüda kala ning pidada jahti kogu kaitsealal. Inimeste liikumist ja loodusandide kasutamist pole piiratud, kuna tegemist on olulise puhkealaga. Kaitseala pinnas ja kooslused on külastuskoormusele suhteliselt vastupidavad ning vajaduse korral külastuskorralduslikke meetmeid rakendades ei kahjusta kaitseala külastamine kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist. Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis ei ole selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud ega tähistatud. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis ei ole selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud ega tähistatud, on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaürituseks ettevalmistatud kohas ürituse korraldamiseks piiranguid ei seata. Rahvaürituse reguleerimise eesmärk on ohjata aktiivselt kasutatava ala üleliigset tallamist, millega kaasneb oht, et kaitsealuste liikide leiukohad võivad saada kahjustada või koguni hävida. Kaitseala valitseja saab kaalutusõigusega hinnata rahvaürituse planeeritavat mõju kaitseväärtustele ning anda soovitusi meetmete rakendamiseks, et ebasoovitavat mõju vältida.

Lõkke tegemine on lubatud õuemaal ja kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud. Lõkke tegemise piirang on tingitud kaitseala maastikuvaadete ja metsaelupaikade kaitsest. Tule kontrollimatu tegemine on seotud suure tuleriskiga ja koristamata lõkkeasemed risustavad maastikku. Eramaal tuleb lõkke tegemiseks saada nõusolek maaomanikult. Väljaspool tähistatud kohta on lõket lubatud teha kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, näiteks kaitseala hooldustöödel okste ja võsa põletamisel maastikuvaadete avamisel ja poollooduslike koosluste võsast puhastamisel.

Praegu kaitsealal telkimiseks ja tuletegemiseks ettevalmistatud kohta ei ole. Regulaatsioon võimaldab vajaduse korral telkimiseks ja lõkke tegemiseks koha ette valmistada. Kaitseala valitseja saab oma kaalutusõigusega hinnata planeeritava lõkkekohta mõju kaitseväärtustele ning anda soovitusi meetmete rakendamiseks, et ebasoovitavat mõju vältida.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja harrastuskalapüük. Kaitsealal ei ela selliseid liike, keda jahipidamine ohustaks, seega looduskaitsealalt pole vaja jahti piirata. Jahipidamine kaitsealal toimub jahiseaduse ja jahipidamiseskirjas sätestatud reeglite kohaselt. Need reeglid on piisavad ka looduskaitsealade eesmärkide täitmiseks.

Selleks et vältida ebasoovitavat metsloomade kogunemist linnaäärsetele aladele ja haiguste levikut, on kaitsealal keelatud kaitseala valitseja nõusolekuta jahiulukeid lisaõota.

Karula järv on hinnatud harrastuskalapüügi järv ja seal puudub vajadus piirata kalapüüki.

Sõidukiga sõitmine on lubatud teedel, jalgrattaga ka radadel. Ehitusseadustiku § 92 lõike 1 kohaselt on tee inimeste, sõidukite või loomade liikumiseks või liiklemiseks ettenähtud rajatis. Kaitseala teedel sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmisele kohalduvad liikluseaduses sätestatud nõuded ja piirangud. Sealhulgas tuleb arvestada, et maastikusõidukit tohib teel liikumiseks kasutada liikluseaduse §-s 154 nimetatud juhul, st jõgede, teede ja muude takistuste ületamiskohtades ning lumega kaetud teel, mis ei ole mootorsõidukitele ajutiselt läbitav, ning teel, kus seda lubab sellekohane liikluskorraldusvahend, samuti politsei- ja tollitöötajad ametiülesannete täitmisel, haige toimetamisel haiglasse, päästetööde tegemisel

ning muudel juhtudel, mis on seotud ametiülesannete täitmisega (nagu elektri- ja sideliinide hooldus- ja parandustööde tegemine või muud sellised tegevused). Muudel juhtudel on sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ja kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas piiranguvööndis liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, metsa- ja põllumajandustöödel ning ürituste korraldamisel. Muudel tingimustel pole väljaspool teid sõitmine lubatud, sest see kahjustab taimkatet ja kaitsealuste liikide kasvukohti.

Kaitseala vetel on lubatud sisepõlemismootorita ujuvvahendiga sõitmine, sest see ei ohusta kaitse-eesmärkide saavutamist. Sisepõlemismootoriga veesõidukiga sõitmine on keelatud, sest Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2002. a määruse nr 67 „Veesõidukite hoidmise ja kasutamise nõuded” järgi on alla 100 ha suurustel järvedel sisepõlemismootoriga varustatud veesõidukite kasutamine keelatud, välja arvatud järelevalveks, päästetöödeks ja riigi tellitud uuringute täitmisel.

Kaitsealal on lubatud biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud metsamaal, poollooduslikul rohumaal, veekogus ja veekaitsevööndis. Täpsustus on vajalik, kuna kaitsealal asuvad haritavad põllumaad, kus võib tekkida vajadus kasutada väetisi ja taimekaitsevahendeid. Kaitsealal on põllumaad 10 ha, so 20% pindalast. Kasutada on lubatud üksnes Eestis ametlikult registreeritud ja konkreetseteks tõrjetöödeks mõeldud taimekaitsevahendeid vastavalt kasutusjuhendile. Taimekaitsevahendite kasutamisel tuleb juhinduda taimekaitsevahendite kasutamist reguleerivatest reeglitest, näiteks põllumajandusministri määrusest „Nõuded taimekaitsevahendite kasutamisele“. Kui taimekaitsevahendi kasutamine on hädavajalik, peab hoolega järgima kasutusjuhendit ja silmas pidama kõiki ohutusnõudeid, et vältida ohtu inimeste ja loomade tervisele ning ümbritsevale keskkonnale. Et vältida taimekaitsevahendite sattumist pinna- ja põhjavette, tuleb kinni pidada veekaitsevööndi piirangutest.

Kaitseala valitseja nõusolekul on kaitsealal lubatud ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine, sealhulgas püstitada või laiendada paadisilda. Kaitsealal on igasuguse ehitise püstitamiseks vaja kaitseala valitseja nõusolekut. Kaitse-eeskirjaga piiratakse kaitsealale ehitamist sellisel määral, et see ei kahjustaks objekti looduslikku seisundit ja maastikuilmet. Regulatsiooni eesmärk on võimaldada kaitsealal paiknevate puhkerajatiste (ka paadisillad) ja supluskoha hooldamist ja korrastamist. Vajaduse korral võib lubada rajada autodele parkimisplatsi. Regulatsioon võimaldab kaitsealal asuvate ehitiste rekonstrueerimistööid, sealhulgas von Helmersenide aadliperekonna kalmistu ja mõisapargi piirdeaedade korrastamist. Regulatsioon võimaldab vajaduse korral üle kaitseala kulgeva elektriliini asendamist maakaabliga ning teiste maa-aluste kommunikatsioonide (sidekaablid) rajamist. Igasugusel ehitamisel tuleb arvestada, et rajatised ei kahjustaks kaitseala maastikuvaateid ja puhkemajanduslikke väärtusi.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud uue maaparandussüsteemi rajamine. Maaparandussüsteem on maaparandusseaduse tähenduses maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamiseks ja keskkonnakaitseks vajalike ehitiste kogum, mis on kinnisasja oluline osa tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 54 lõike 1 tähenduses. Kaitsealal ei ole selliseid kooslusi, mida ohustaks kuivendamine. Läbi kaitseala suubub Karula järve Väikemõisa kuivendussüsteemi eesvool. Kaitsealal endal on kuivendamist vajavaid kooslusi vähe, mistõttu eeldatavalt ka huvi ja vajadus selle tegevuse vastu on väga väike. Maaparanduse rajamine võib olla vajalik väljaspool kaitseala ning kuna selle tegevuse eeldatav mõju kaitse-eesmärkidele ei

pruugi olla kõige suurem, siis jäetakse võimalus kaaluda selle lubamist. Reguleerimine võimaldab vajaduse korral suunata väljaspool kaitseala oleva maaparandussüsteemi eesvoolu või kaitsealal asuva kinnistu kuivendussüsteemi Karula järve või Uueveski ojasse, st võimaldab kaevata uue kraavi. Kaitseala valitsejale jäetakse võimalus igakordselt tegevuse lubamist kaaluda. Nimetatud reguleerimine ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärke.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine. Maastikukaitsealal asuv Karula järv on oluline puhkemajanduslik objekt ning järve supluskohta hooldamisel võib tekkida vajadus muuta kaldajoont (väga väikese tõenäosusega) ja eemaldada setet. 1932. aastal alandati järve pinda umbes 1 m võrra. Tulevikus võib tekkida vajadus järve veetaset tõsta veekogu seisundi parandamiseks. Üldjuhul on järve seisund soodsam, kui vee sügavus on suurem (madalam veetaseme soodustab järve kinnikasvamist ja talvist hapnikufitsiidi tekkimist). Kaitseala valitsejale jääb õigus hinnata veekogu veetaseme ja kaldajoone muutmisega kaasnevate tööde mõju kaitseväärtustele, mistõttu ei sea see leevendus ohtu kaitse-eesmärkide saavutamist.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud Uue-Võidu alleel ja Uue-Võidu mõisapargis puuvõrade ja põõsaste kujundamine, puittaimestiku istutamine ja puittaimestiku raie.

Kuna kaitseala asub valdavalt eramaal, siis vaatamata sellele, et kaitse-eeskiri lubab kaitsealal korraldada rahvaüritusi, pidada jahti ja teatud tingimustel sõita sõidukiga või maastikusõidukiga, peab selleks olema maaomaniku luba.

2.5.2.3. Metsa majandamine

Kaitsealal püütakse leida tasakaal maastikukaitse ning inimtegevuse ja puhkemajanduse vahel. Kaitsealal on keelatud uuendusraie, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul hall-lepikutes. 20. sajandi alguses ja keskpaigas olid Karula järve kaldad lagedamad ja vaated avaramad. Endistele lagedatele aladele on kasvanud puistud, peamiselt on tegemist rohumaadele kasvanud hall-lepikutega. Hall lepikute vanus hakkab jõudma leppade küpsusvanuseni ning kohati on puistutes rohkelt surnud ja viltu vajunud puid. Lepikute suhteliselt kehva tervise tõttu on lepikuid lubatud raiuda kaitseala valitseja nõusolekul uuendusraie korras. Raietööde kavandamisel tuleb arvestada, et osa järvekaldade puistuid on arvatud vääriselupaikade hulka, kus raietööd ei ole soovitatavad. Kaitse-eeskirjaga ei ole kehtestatud raielangi suurust, kuna Uue-Võidu maastikukaitsealal on metsatukad suhteliselt väikse pindalaga ja iga kord tuleks lähtuda konkreetsest olukorrast. Raietööde planeerimisel tuleb püüda säilitada tasakaal maastikuvaadete säilimise ja majandustegevuse vahel. Metsatööd kaitsealal peaksid täitma maastikukujunduslikku ülesannet.

Uue-Võidu maastikukaitseala üks peamine eesmärk on puhkemaastiku säilitamine. Peale maastiku üldilme kujundamise on kaitseala metsakooslused olulised puhveralad naabruses asuva intensiivse põllumajandusmaastiku ja kaitseala märgalade vahel. Piiranguvööndi metsad kaitsevad Karula järve ja järvekaldade märgalaid võimaliku põllumajandusreostuse eest ja hoiavad nõlvadel ära erosiooni. Piiranguvööndi metsade puhverdusvõime (kaitsevõime) tagamiseks ei ole hea metsi lageraie korras maha raiuda. Kaitseala valitsejale jääb õigus hinnata raietööde mõju kaitse-eesmärkidele ja seega ei sea see leevendus ohtu kaitse-eesmärkide saavutamist.

2.5.2.4. Vajalikud tegevused

Kaitsealal on maastikuvaadete avamiseks ja säilimiseks vajalik puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine kaitseala valitsejaga kooskõlastatud ulatuses.

2.5.2.5. Keelatud tegevused

Piiranguvööndis on keelatud energiapuistute rajamine ja maavara kaevandamine. Energiapuistu korral on tegemist intensiivselt majandatava monokultuurse kultuurkooslusega, mille rajamiseks ei ole kaitsealal kohta. Energiapuistute rajamine vähendab kaitseala liigilist mitmekesisust ja ala esteetilist väärtust. Energiapuistu rajamine nõuaks mõne olemasoleva koosluse pindala vähendamist ja on seega vastuolus kaitseala kaitse-eesmärkidega. Maavara kaevandamine kahjustaks kaitseala põhiväärtuste ehk pinnavormide säilimist, rikuks piirkonna veerežiimi, elupaikade seisundit ja muudaks oluliselt maastiku üldilmet ning on seega vastuolus kaitseala kaitse-eesmärkidega.

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist. Uue veekogu rajamine eeldab kaevetöid ja need kahjustavad olemasolevaid pinnavorme (maastiku).

2.5.3. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt LKS § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada paadisilda, anda projekteerimistingimusi, anda ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba või ehitusluba ega esitada ehitusteatist, ning jahiulukeid lisasööta.

LKS § 31 lõike 2 punkti 8 ja kaitse-eeskirja koosmõjust tuleneb, et kaitstaval loodusobjektidel võib ehitada üksnes kaitseala valitseja nõusolekul, mistõttu peab ka juhtudel, kui kehtiva ehitusseadustiku alusel ei ole vajalik kohalikul omavalitsuselt ehitusloa saamine või ehitusteatise esitamine, saama ehitamiseks nõusoleku kaitseala valitsejalt. Sellisel juhul tuleb pöörduda otse kaitseala valitseja poole, sest õigusaktid ei näe ette kohustust pöörduda kohaliku omavalitsuse poole.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võte, millega välditakse kaitsealadel

majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutlusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, ühitades looduskaitse ja arendushuvid.

3. Menetluse kirjeldus

Uue-Võidu maastikukaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus ajavahemikus 15. juunist 12. juulini 2020. a Keskkonnaameti veebilehel www.keskkonnaamet.ee. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 15. juuni 2020. a päevalehes Õhtuleht ja 16. juuni 2020. a maakondlikus ajalehes Sakala. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 25. juunil 2020. a.

Looduskaitseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva 26 kinnisasja 24 eraomanikule, Keskkonnainspeksioonile ja Viljandi Vallavalitsusele kaitse-eeskirja eelnõu tekst koos seletuskirja ja kaardiga ning teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku kohta. Kirjas tegi Keskkonnaamet looduskaitseaduse § 9 lg 4 p 3 alusel ettepaneku arutada asja ilma avaliku aruteluta.

Uue-Võidu maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõule esitas ettepanekud Keskkonnainspeksioon, maaomanik ja kolm kodanikku. Kaitse-eeskirja kohta esitas kirjalikult küsimusi üks maaomanik ja kolm huvilist kodanikku. Keskkonnaamet kohtus asjast huvitatud maaomanikuga 8. juulil 2020. a. kaitsealal ja selgitas kaitse-eeskirja regulatsioone. Maaomaniku küsimustele vastati ka kirjalikult. Huvilise kodaniku ja kodanikegrupi küsimustele vastati kirjalikult, kus selgitati kaitseala kaitse eesmärke ning sellest tulenevalt ka erinevate regulatsioonide mõtet. Esitatud kaitsekorra muudatusettepanekud ja Keskkonnaameti vastused ettepanekutele on toodud alljärgnevas tabelis.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Keskkonnainspeksioon	Ettepanek mitte lubada jahipidamist Uue-Võidu maastikukaitsealal.	Looduskaitsealalt ei ole vajadust kaitsealal jahti piirata. Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja harrastuskalapüük. Omandiõiguse põhiõlemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärk on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Kaitsealal ei ela selliseid liike keda jahipidamine ohustaks. Jahipidamine kaitsealal toimub jahiseaduse ja jahipidamiseeskirjas sätestatud reeglite kohaselt. Need reeglid on piisavad ka looduskaitsealaste eesmärkide täitmiseks.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
	<p>Ettepanek regulatsiooni sõnastamiseks:</p> <p>Sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitseeeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas põllu- ja metsamajandustöödel.</p>	<p>Keskkonnaamet nõustub ettepanekuga ning arvestades ka teiste muudatusettepanekutega on sõidukitega kaitsealal liikumist reguleeriva punkti sõnastus alljärgnev:</p> <p>Sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas metsa- ja põllumajandustöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel, rahvaürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.</p>
<p>Maaomanik 71501:002:1410</p>	<p>Ettepanek, miks piiranguvööndi piir ei võiks lõppeda minu kinnistu piiriga.</p>	<p>Uue-Võidu maastikukaitseala kaitseeesmärgiks on kaitsta Uue-Võidu (Karula) mõisaparki ja alleed. Kaitseala piir on nihutatud kinnistu servas ca 15 meetrit eemale tammeallee kaitseks. Kavandatav kaitseala piir kulgeb sama kaugel kinnistu piirist, kui olemasolev kaitseala piir.</p>
<p>Huvilised kodanikud</p>	<p>Ettepanek, et ei tohiks põhimõtteliselt ühtegi ruutmeetrit kaitseala suurust vähendada, käesolevas kaitsekorras toodud 1,8 ha võrra kaitse alt välja arvamine on lubamatu ja põhjendamatu. Teretulnud oleks kaitseala suurendamine.</p>	<p>Kaitseala piiritlemisel on lähtunud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Suuremaid piirimuudatusi on tammeallee juures, kus piiri korrigeeritakse nii, et kaitsealas arvatakse välja alad, kus tammeallee on hävinud või kus seda pole olnudki. Välispiiri korrigeeritakse ka Karula mõisapargi osas, nii et pargi liiklusteed ja hooned jääksid kaitsealast välja.</p> <p>Kuna kaitse alt väljajäänud alad ei ole kaitse eesmärki arvestades vajalik kaitse alla hoida, siis oleme selle otsuse puhul lähtunud HMS § 3 lg 2, mille kohaselt ei tohiks kaitse all hoida alasi, mis ei ole vajalikud eesmärgi täitmiseks. Piiranguid pole õiguspärane seada aladele, kus need pole vajalikud ega kohased.</p>

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Huvilised kodanikud	<p>Ettepanek keelata tuleb lageraie ka hall-lepikutes. Erandina võiks lubada üksikute puude, mitte raielankidena.</p>	<p>20. sajandi alguses ja keskpaigas olid Karula järve kaldad lagedamad ja vaated avaramad. Traditsioonilise maakasutuse järgi oli tegu Karula mõisa mõisasüdamega, kus enamus alast oli lage heina- ja karjamaa. Endistele lagedatele aladele on kasvanud puistud, peamiselt on tegemist rohumaadele kasvanud hall-lepikutega. Lepikute suhteliselt kehva tervise tõttu on lepikuid lubatud raiuda kaitseala valitseja nõusolekul uuendusraie korras. Hinnanguliselt on hall-lepikuid ca 3,5 ha suurusel alal. Uuendusraie (lageraie) on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitseala valitseja saab seada piiranguid, et ei raiutaks lagedaks suuri alasid.</p>
	<p>Ettepanek keelata veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uue maaparandussüsteemi rajamine. Oleme veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmise vastu.</p>	<p>1932. aastal alandati järve pinda umbes 1 m võrra. Tulevikus võib tekkida vajadus järve veetaset tõsta veekogu seisundi parandamiseks Üldjuhul on järve seisund soodsam, kui vee sügavus on suurem (madalam veetase soodustab järve kinnikasvamist ja talvist hapnikudefitsiidi tekkimist). Veetaseme tõstmisele eelnevalt on vajalik ka järve kaldajoone korrastamine, puhastamine kogunenud mudast ja taimestikust.</p> <p>Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud uue maaparandussüsteemi rajamine. Kaitsealal ei ole selliseid kooslusi, mida ohustaks kuivendamine. Läbi kaitseala suubub Karula järve Väikemõisa kuivendussüsteemi eesvool. Kaitsealal endal on kuivendamist vajavaid kooslusi vähe, mistõttu eeldatavalt ka huvi ja vajadus selle tegevuse vastu on väga väike. Maaparanduse rajamine võib olla vajalik väljapool kaitseala ning kuna selle tegevuse eeldatav mõju kaitse-eesmärkidele ei pruugi olla kõige suurem, siis jäetakse võimalus kaaluda selle lubamist.</p>

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Huvilised kodanikud	Ettepanek keelata ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada paadisilda.	Igasuguse ehitamise keelamine kaitseala ei ole otstarbekas, kuna seetõttu ei ole võimalik korrastada kaitsealal asuvaid rajatisi. Kaitseala valitseja nõusolekul on kaitsealal lubatud ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine, sealhulgas püstitada või laiendada paadisilda. Kaitsealal on igasuguse ehitise püstitamiseks vaja kaitseala valitseja nõusolekut. Kaitse-eeskirjaga piiratakse kaitsealale ehitamist sellisel määral, et see ei kahjustaks objekti looduslikku seisundit ja maastikuilmet. Ühtlasi tähendab see, et maastiku säilimise eesmärgil kaitsealal uusi hoonestusalasid ette ei nähta (st uusi hooneid ei rajata). Regulatsiooni eesmärk on võimaldada kaitsealal paiknevate puhkerajatiste (ka paadisillad) ja supluskohta hooldamist ja korrastamist. Vajaduse korral võib lubada korrastada supluskohta juurde viivat teed ja rajada autodele parkimisplatsi. Regulatsioon võimaldab kaitsealal asuvate ehitiste rekonstrueerimistoid, sealhulgas von Helmersenide aadliperekonna kalmistu ja mõisapargi piirdeaedade korrastamist. Regulatsioon võimaldab vajaduse korral üle kaitseala kulgeva elektriliini asendamist maakaabliga ning teiste maa-aluste kommunikatsioonide (sidekaablid) rajamist. Igasugusel ehitamisel tuleb arvestada, et rajatised ei kahjustaks kaitseala maastikuvaateid ja puhkemajanduslikke väärtusi.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Huvilised kodanikud	Ettepanek muuta peamist eesmärki elurikkuse ja ökosüsteemide säilimist eelistavateks.	<p>Uue-Võidu maastikukaitseala on moodustatud, et kaitsta väärtusliku maastiku ja seepärast on kaitseala tüübiks maastikukaitseala. Vastavalt LKS §-le 28 on maastikukaitseala kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks.</p> <p>Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole alal selliseid kaitsealuseid liike või haruldasi ökosüsteeme, mis viitaks vajadusele moodustada looduskaitseala. Looduväärtusi kaitstakse seal, kus nad esinevad. Uue-Võidu kaitseala peamiseks väärtuseks on ajalooliselt välja kujunenud vaheldusrikas kultuurmaastik. Ala esinevad kaitsealused liigid (kahkjaspunane sõrmkäpp, rohekas käokeel) on tüüpilised soistele niitudele ja nende säilimine sõltub niitude hooldamisest. Veelendlane on nahkhiireliik, kellele sobivad elupaigaks vanade (pargi)puudega ja järvekestega kultuurmaastik. Mõõdukas inimtegevus pigem soosib nende liikide säilimist.</p>

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Huvilised kodanikud	Ettepanek keelata pestitsiidid, herbitsiidid, väetised või kehtestada senisest rangemad piirangud nende kasutamiseks kogu kaitsealal. Vähemalt glüfosaati sisaldavate (WHO hinnangul vähki tekitav) mürkemikaalide ja sellega sarnaste kemikaalide kasutamine oleks õige elurikkuse huvides keelustada.	Kaitsealal on lubatud biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud metsamaal, poollooduslikul rohumaal, veekogus ja veekaitsevööndis. Täpsustus on vajalik kuna kaitsealal asuvad haritavad põllumaad, kus võib tekkida vajadus kasutada väetisi ja taimekaitsevahendeid. Kaitsealal on põllumaad 10 ha, so 20% pindalast. Kasutada on lubatud üksnes Eestis ametlikult registreeritud ja konkreetseteks tõrjetöödeks mõeldud taimekaitsevahendeid vastavalt kasutusjuhendile. Taimekaitseteid võib teha üksnes juhul, kui taimehaigusi ja kahjureid või umbrohtu ei ole võimalik tõrjuda agrotehniliste ega muude meetmetega. Kui taimekaitsevahendi kasutamine on hädavajalik, peab hoolega järgima kasutusjuhendit ja silmas pidama kõiki ohutusnõudeid, et vältida ohtu inimeste ja loomade tervisele ning ümbritsevale keskkonnale. Et vältida taimekaitsevahendite sattumist pinna ja põhjavette, tuleb kinni pidada veekaitsevööndi piirangutest. Mesilaste ja teiste kasulike putukate kaitsmise eesmärgil kehtib Eestis juba aastaid kõikide õitsvate taimede, sealhulgas ka umbrohtude pritsimise keeld.
	Ettepanek, et kaitseala kõrval tuleks samuti maavarade ja turba kaevandamist keelata/piirata.	Kaitse-eeskirjaga reguleeritakse looduskaitsealade alusel moodustatud kaitsealade kaitsekorda. Kaitse-eeskirja regulatsioon kehtib kaitseala territooriumil. Väljaspool kaitseala reguleeritakse maakasutust planeeringutega.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud EL õigusega.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada Karula järve ja selle ümbruse maastiku kaitset. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Uue-Võidu maastikukaitseala on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Uue-Võidu maastikukaitsealast on eramaad 95,6%, riigimaad 2,6%, munitsipaalmaad 0,3%, jätkuvalt riigi omanduses olevat maad 1,4% ja segaomanduses olevat maad 0,1%.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub. Määruse eelnõu avalikustamise käigus saadeti kohalikele omavalitsustele ja maaomanikele arvamuse avaldamiseks eelnõu materjalid. Selle käigus ei esitatud vastuväiteid, et määruse jõustumine takistaks kehtivate planeeringute teostamist. LKS § 9 lõike 7¹ punktide 3 ja 4 järgi on avalikustamise üks eesmärk saada menetlusosalistelt neile teadaolevaid andmeid, mis on seotud eelnõuga.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb määruse jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude mõningane suurenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta ja § 4 lõike 2 kohaselt looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt makstakse maamaksu 50% maamaksu määrast. Kaitseala piiri korrigeerimise tulemusena muutub kaitseala 1,8 ha võrra väiksemaks, mille tulemusena suureneb maamaksu laekumine Viljandi vallavalitsusele ligikaudu 7 eurot aastas.

Muutub puistute (metsade) majandamise kord. Kaob ära võimalus uuendada metsa turberaie korras. Samas on aga võimalik vähemalt kohati uuendada lepikuid lageraie korras.

Kaitsealale ei jää keskkonnaregistri andmetel hooldamist ja osaliselt taastamist vajavaid poollooduslikke kooslusi.

Riigimetsa majandamisest saamata jääv tulu ei muutu, sest riigimetsa alal pole.

Uue-Võidu maastikukaitseala territooriumil jääb põhikaardi alusel piiranguvööndisse eramaal hinnanguliselt 10,3 ha metsamaad. Kui arvestada, et metsa majandamata jätmisel saamata jääva tulu suurus piiranguvööndis on 72 eurot hektari kohta aastas, siis on metsa majandamata jätmisest saamata jääva tulu hinnanguline väärtus eramaal kogu kaitseala territooriumi kohta 742 eurot aastas.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.